

שדר בדיירו

החווילה ברחוב בוסתנאי מס' 3
שר בשר ודט

החווילות והבתים השייכים למדינה ברחבי ירושלים. עוד מילדותו הוא היה רגיל לבתים מרווחים. במקום לידתו, העיירה אוראטובו האוקראינית, שכנה משפחת שקולניק בבית גדול ליד תחנת-הרכבת הצירונית. שם שלטה סבתא קראסנובסקי שסמרה עם בעלי האחוזה בסיטונות. הבית רחב-המידות היה כמעט קיבוץ משפחתי, בו התאכסנו ואכ" לו ללא חשבון כל בני המשפחה הקרובים והרחוקים.

אמנם, לא תמיד חי לוי שקולניק-אשכול ברוחה כזאת. כשבא לארץ, חדשים מעטים לפני פרוץ מלחמת-העולם הראשונה, לא היה לו אלא מעיל בעל כפתורי-נחושת נוצ' צים והמלצה מידי יוסף שפרינצק. הוא גר בצריף עלוב בפתח-תקוה, עבד בסוריה ובסמירה, התנסה בקדחת ובשאר התלאות של הציבור החלוצי, כאילו כל זה לא הספיק, ישב כעברים ליד הקיפה של מטבח הפועלים, מכר לעמלים פתקות לארוחה. כבר אז ניכרו בו סימני הכשרון שזודע ברוות הימים לתהילה.

כעבור כמה שנים של כיבוש עבודה ברחבי הארץ (אילו היינו עובדים היום כמו שעבדנו אז, היינו מדינה עשיר רה!) התנדב הצעיר לגדוד העברי, הכיר שם את הר סרגיט דויד גרינצ'בך-וריון. אחרי התנדבות זו באה התנדבות אחרת: אשכול היה בין ראשוני המתיישבים כדגניה ב', בעמק הירדן הלוהט.

אולם האומה לא יכלה להרשות לעצמה בזבוז פושע כזה של כוחות אנושיים. היא לא נתנה מנוח לחלוץ — ש' לא ביקש אלא לדור בהדרגה הצנוע — לעבד את אדמת המולדת. היא נדרשה לצאת לשליחיות ולתפקידים לאומיים. עשרות פעמים אולץ לשוטט בבירות העולם המפוארות. עם עלות היסלר לשלטון היה זה הוא שישב כרחוב מיינקה מס' 10 בברלין, אירגן את העברת רכוש יהודי גרמניה לארץ. וגם כשחזר, נאלץ למלא את שליחותו בתל-אביב, לרכוש לעצמו דירה במעונות עובדים הו"ד בני פ"ן תל-אביב, אותה הוא משאיל גם כעת לחבריו החותי-קים מדגניה ב' המזדמנים העירה.

של 20 עד 30 מליון לשנה, ואילו באו שני פקידים אלה ומבקשים רשות לקנות בשהו בכסף — לא הייתי יכול לסרב. מה יש? מותר לפעול בפרדס לאכול הפוחז-הכב, ובמובן זה השתמשתי בפסטיק לא תחסום... דרושה ביקורת קפדנית, אך דרושה גם גישה אנושית-דגנלמנית."

לוי אשכול כפי שבני ישראל הקדומים קיימו את המצוה: "ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל."

***

"כל העובדות נכונות!"

הג'נרלמן אשכול הבין כי אין להפריע לפקידים גבירי הים לקטוף תפוזים בפרדסו של עם ישראל. הוא הפ' גין זאת בצורה שאינה משמעת לשתי פנים, כשבחר לעצ' מו את היועץ הכלכלי המושלם ביותר לביצוע תיאוריה זו: צעיר-מפא"י שמעון הורן, בעל השכלה כלכלית של שנתיים תמימות, שהפך חיש מהר ליועצו העיקרי.

גם אז קמו צרימוחין והטיתו בפני שר-האוצר האשמות הסתיות-שחר, שהעידו על אי-הבנתם את צרכי הכלכלה של האומה בכלל ושל שמעון הורן בפרט. הם התפלאו עוד יותר כאשר הקציב האוצר 12 אלף ל"י כדי לרכוש דירה מתאימה לשמעון הורן. מאוחר יותר, התפלאו גם כשנע שו סידורים מיוחדים, ולא מקובלים ביותר, כדי לציד את שמעון הורן במכונית המתאימה לרמתו.

פישת החווילה ברחוב בוסתנאי הוכיחה כי אשכול אינו מאלץ אחרים לקיים מצוה שאין הוא מוכן לקיים בעצמו. מידת איפה ואיפה היתה תמיד זרה לרוחו. אם גור על פקידיו לגור בדירות מפוארות ויקרות על חשבון ה' אימה, לא יירתע איש כשאשכול יקבל את הדין גם על עצמו, ואפילו באהבה. אמר השבוע לוי אשכול לכהן העולה הזה בלולו העילאי בדעת-הקהל הנבערת: "כל העובדות שפורסמו בעתון נכונות!"

כי אצל אשכול אין סתירות בין עקרונות ועובדות. לא פעם ציטט, בהזדהות אישית הדורית-הערצה, את פסוקו של איש-משלה אחר, שגם הוא התמצא בתורות כלכליות. היה זה פסוקו הידוע של וולאימיר איליץ' לינין: "אם ה' עובדות סותרות את התורה שלנו — אבוי לעובדות!" יתכן שלאדם חריף ושנון כמו לוי אשכול, היה מתאים יותר להבר פסוק בקורי משלו. למשל: "אם העובדות סותרות את התורה שלנו — אבוי לתורה!"

ישנם, אולי, גם כמה פרטים שאינם מופיעים בשום סעיף של התקציב, כגון רהיטים ממחסני המדינה.

***

הג'נרלמן והשדר החסום

מי שחושב כי לוי אשכול מסוגל להקל ראש כשמי רה על עקרונות, אינו אלא טועה. אין שר בממשלה השומר על עקרונותיו בעקביות דראסטית כזאת, מבלי להתחשב בצרכים הכסולים של התעמלה המפלגתית ה' מתנפחת לדעות הקדומות של הממונים.

להיפך. לוי אשכול מאמין בעקרונות-יסוד נחושים, והיא מיוה נכל שעה להתיצב במלוא שיעור קומתו כדי לה' עליהם גם נגד דעת-הקהל העיוורת והמוסכת עלידי כשי מיצבים. ירר על כן, בניגוד לשרים אחרים, מוכן אשכול לתת בחייו הכרטיים דוגמה אישית לעקרונות שה' אאמין בהם.

אחד העקרונות היסודיים ביותר של אשכול הוא הכלל התנ"כי המקודש: "לא תחסום שור בדישו". כנזכר ה' סכנות היהודיות, הטיח עקרון זה בפניו הממישקפים של ד"ר שמורק המנוה, מי שהיה אז מבקר הסוכנות, כשהו קם והאשים, בחוסר-הבנה גמורה, את פקידיו הסוכנות ה' עיקריים במעילות, גניבות, סמסרות וקבלת שוחד.

איש הפים כמו שמורק היה מסוגל לתמוה על כי יצא פסוק זה מפיו של האדם ששלט על המילינים של גות' גיהנום, אשר תרמו את פרטותיהם הדלות להצלת אחיהם מארצות החופה. אולם אשכול, השונה לראות את בורות זולתו, הסביר לו את העקרון במכתב פרטי: "עוד בהיותי פועל בפתח-תקוה הייתי רגיל שהפרדסן היה בודק את סלו של הפועל העובד את הפרדס עם גמר העבודה. היתה נורמה: המשה עד עשרה תפוזים מותר היה לקחת. אילו הייתי נתון עבודה פשוט בקונצנר העישה מחזור

***

שומרי המצוות

באחד מסידוריו בירושלים נתקל מבטו החד של השר בבית יפה אך מוזנח ברחוב בוסתנאי מס' 3. הוא ידע כי עוד רובצת עליו הדאגה לפתרון בעית הדיוור של אחד מחברי הממשלה הזשובים. הדירה נראתה לו מתאימה למטרה זו. שר-האוצר הורה לפקיד האחראי לפ'נות את דירי אותו בית, להכשיר אותו לתפקידו הלאומי כמשכן שר-האוצר.

לא היה זה תפקיד קל. שלוש משפחות, ממפוני העיר העתיקה, גרו בתחילה הנרחבת, בעלת ששה החדרים ה' מרווחים, הבנויה מאבני-גזית ירושלמיים, מקושטת בעמיר דים ואים והמצוידת כמוצר פרטי ומוקפת גן נאה בעל מיראסות אבנים — ממש אוצר, כאילו נחש מראש הערבי שבנה אותה כי יבוא יום ומדינת ישראל תודקק לארמור-נות-ייצוג לשריה.

סכום של 14 אלף ל"י שולם לדיררים כדמי-שכנוע. סכום נוסף של 23 אלף ל"י שולם לסולל-בנה, שזכה במקרה במיכרו להפיכת שלוש דירות למשכן הראוי לשר. עוד 17 אלף ל"י שולמו לרשות-הפיתוח, אשר הבית היה שייך לה.

כמה שהבית המחודש עלה באמת — זה נשאר אחד הסודות הכמוסים ביותר במדינת-ישראל. אפילו חברי-כנסת חריף כמו יוחנן באדר, אחד המומחים של ועדת-הכספים, לא הצליח להוציא אינפורמציה זו מפ'י פקיד גבוה של האוצר, שהוזמן להעיד. הפקיד סבר — בצדק — כי אין זה מתפקידו להלשין על השר, ביקש את השואלים לש' אול את השר עצמו.

האומנה המוסמכת מתנדנת בין 55 אלף לבין 75 אלף לירות. הכסף נתחלק בין אמן בין עשרות סעיפים שונים של התקציב הממשלתי, משם יוכל לדוג אותם רק דיין גאון. רשות הפיתוח, משרד האוצר, משרד העבודה, תקי ציב השיכון של רשות הפיתוח, כל אחד הרים לבנה, לביתו של

• סיפר השר לוי אשכול לביגוראף שלו, איש-מעריב ד"ר דוד לזר: "כמעט באותן הסתורות שנטקה בהן סבי תא — דלק, תבואה, ברזל — עוסק אנוכי היום בסוכנות ובממשלה... זה בא אלי בירושה."